

prvním biskupem ostrihomským. Krofta se snaží co nejpřesněji zvážit styky českých zemí se Slovenskem, a proto podrobil všechny styčné body kritice: tak sluší vzpomenouti zvláště jeho hodnocení kolonizačních právních prvků na Slovensko, stejně jako vnikání českomoravského horního práva a hlavně kulturních proudů husitských a pak v době pobělohorské proudů evangelických. Velmi jest si však vážit hutného podání snah XIX. stol. po bližším semknutí českých zemí se Slovenskem, kde se líčení Kroftovo stýká s právě vydávanými Dějinami Tobolkovými (srov. Všehrd, XIV. 106). Tuším, že Krofta kromě toho nalezl správnou formu i pro vysvětlení, proč leckdy ve víru politických zápasů za bytí a nebytí národní at' ta, či ona strana na čas musila upustit od vytoužené československé jednoty a spravedlivě tak uzavřít historii této epizody našeho státního života.

Jestliže Krofta životnost čs. jednoty prokazuje zhodnocením chronologicky seřazených jevů, práce Trávníčkova, jako studie filologická, staví si problémy jednotlivých pojmů pro pochopení skutečnosti. Nás ovšem s tohoto stanoviska nezajímá ani tak důležitý úvod o jazyce a národu indoevropském a o baltsko-slovanské a praslovanské jednotě, stejně jako základní kapitoly o počátcích samostatného vývoje čs. národa a o kulturních vlivech. Ale tyto stati jsou především nezbytné pro pochopení dalších výkladů a kromě toho je v nich shrnuto leccos pro právní historii pro výklady terminologické, takže v tom se přibližuje Trávníčkova práce dřívější práci Jankově (O pravěku slovan.). Trávníčkova práce se stýká s Kroftovou v VI. kapitole (Čs. otázka). A tu je nejdůležitější nesporný důkaz, že čeština i slovenština jsou dvě jazykové formy jednoho a téhož národa. Trávníček poukazuje především, že slovenština si zachovala starší vývojovou podobu, takže je nesmírně blízká staré češtině, a pak vtipně vystihuje hlavní důvody, kde se hledá mezi slovenštinou a češtinou veliká přelva: nesmíme srovnávat totiž slovenštinu s dnešní spisovnou češtinou, která je vlastně jen jediným (středočeským) nářečím, a podobně ani nesmíme češtinu srovnávat se spisovnou slovenštinou, protože je to také jen jediné slovenské nářečí. Jako čeština není jednotná a má mnoho dialektů, tak je tomu i ve slovenštině (k tomu srov. velmi názornou mapu čs. nářečí od téhož autora v Ottově Slovníku Nové doby [dodatcích] ve sv. II, 1). Trávníček zařazuje slovenštinu do genetického vývoje slovanských jazyků a zjišťuje, že geneticky je čeština shodná se slovenštinou, tedy že jde o jazyk jediný a jednotný. Ale třeba Trávníček přesně vyhraňuje vědecky filologické pojmy, není z tohoto stanoviska proti spisovné slovenštině, brání se jen vytvoření umělého spisovného jazyka československého. Právě proto, že se staví na genetickou basí, opřenou o vývoj historický i rozbor filologický, přeje si do budoucna, aby oba spisovné útvary, čeština i slovenština na sebe ponenáhlu působily a tak se i ponenáhlu sblížovaly, když politický vývoj nás na tak dlouhou dobu od sebe rozdělil.

Obě studie tedy plýdají pro československou jednotu, aniž by přezíraly historické i jazykové skutečnosti, jak se vyvinuly. Proto nám právníkům jsou jistě sympatické, že potvrzují naše stanovisko: i když si přiznáme, že vskutku jsou podstatné závady v kulturním životě, kde se nepodařilo dosud všude naléztí uspokojivé řešení a patrně bude je nutno hledat s velkým sebezapřením dlouhou ještě dobu, na poli právním naprosté vyrovnání jazykové je již provedeno. A tak českoslovenští právníci mají s tohoto hlediska jen jediný veliký úkol, který byl formulován i s místa odpovědného ministra: zapomenout na vše, co nás zlobou věků rozdvíjalo a za to vyzdvihnout činnorodou práci všechny prvky, jež nás spojují. A tento účel výhodně podpoří obě zmíněné práce. Ča.

Dr. Alexander Húščava: Kolonizácia Liptova do konca XIV. storočia. — Bratislava, 1930, filozof. fakulta, ss. 102 in-8, 3 mapy. (Sborník fil. fak., 58) Kč 17.— — Tato práce je vlastně vlastivědou liptovského kraje do konce 14. století, jak ukazuje i geografický a statistický úvod,

který ovšem proto, že chce ilustrovati hospodářský stav tohoto kraje podle moderních dat, nepřiléhá dosti k následujícím statím historickým, neboť zanechává cesuru pŕltisíciletou. Vlastní tedy zpracování počíná nejstaršími dějinami Liptova. Nás po stránce právní nezbytně musí zaujmouti vyličení právního a hospodářského stavu. H. zjišťuje, že Liptovsko bylo praedium uherských králů, příslušející ke Zvolenu, na němž králové usazovali kolonisty, aby vzdělávali zemi a proto darovali jim zvláště výsady. Autor zjistil podrobně, kdy se objevují zmínky o jednotlivých osadách na Liptovsku, z nichž nejstarší byly podle něho Ráztoky (1229), Uhor, Ves a Hyby. Z dalších je možno se zmíniti na př. o Východné, Važci (1269), Demänové (1272), Štrbč (1280) a pod. Vlastní kolonisace postupovala od pol. 13. stol. a osadníci usazovaní v Liptově jsou buďto domácí nebo cizí. Na otázku, odkud sem přicházeli kolonisti, H. odpovídá, že prvá vlna kolonisační byla nesporně slovanská a další příchozí jsou rodiny z Čech a Moravy. Jde tu zvláště o rodinu Bohumírovu, jejíž původ král Ladislav r. 1286 uvádí: „quorum progenitores origine de nobilibus regni Boemi traxerant“. H. však ukazuje na zcela obdobný kolonisační způsob jako v českých zemích, neboť zmíněný Bohumír vystupuje jako „scultetus“ v roli lokátora, a nadto počítání podle uherské kurie se proměňuje v české lány. Není třeba si ovšem myslit, že kolonisté by byli národnosti české, ale na spojitost s českými zeměmi ukazuje i zakládání osad na „německém“ právu. Konečně autor líčí vytvoření liptovské stolice. Nebylo by spravedlivě nezmíniti se při práci Húščavově o velmi cenných přílohách, v nichž jednak otiskuje několik důležitých listin, dosud nevydaných, a jednak připojuje mapu liptovské stolice s přílohnými mapami, jež jsou tištěny na průsvitném papíře a tak vhodně demonstrují postup kolonisace v jednotlivých fázích. Ča.

Emanuel Chalupný: Politické soustavy v Československu 1918—1932. — Brno, sociolog. seminář, 1932, ss. 8 in-8. (Ot. Sociol. revue.) — V nevelkém článku, který vyšel samostatně, známý sociolog se pokusil o rozbor politického vývoje československého po převratu. Je to tedy téma, jež zaujme stejně právníka jako historika, a třebas nelze s autorem všude souhlasiti, nutně musíme uznati dvě věci: že jednak je to téma vskutku vědeckou sociologií zanedbávané a jednak že Ch. zcela otevřeně a upřímně vyslovil tu svoje názory. Jeho závěr, že sociologicky není možno mysliti na radikálnější výkyvy od formální demokracie, přiznají jistě všichni, byť již druhá část, totiž že na místě koalice koncentrační má nastoupit koalice principiální, nebude asi zvláště akceptována z míst politických, ač nepochybně tato by byla lidem nepolitikařícím vítanější. Ovšem s některými vývody by bylo možno právem polemizovat, neboť se stanoviska právníkova nelze uznat, že by šlo o „uzákonění diktatury“, když Rašínovi byla dána plná moc r. 1919 k provedení valutových opatření: především už delegace zákonem vylučuje diktaturu, jež nese vždy aspoň částečně znak samozvanosti, a pak víme přece, jaký účel toto zmocnění mělo, neboť bez zatajení valutových opatření do poslední chvíle by stěží náprava měny měla nějaký efekt. Než nemělo by smyslu při krátkosti článku dále jej reprodukovati a proto toto upozornění jako na studii velmi zajímavou dostačič. Ča.

JUDr. Jan Kozák. Československá finanční politika. (Nástin vývoje v letech 1918—1930.) — Nákl. „Orbis“, Praha, 1932. Stran 236. Cena Kč 40.—. Sb. sp. práv. — Autor, vrch. odborový rada ministerstva financí, působil přes deset let v příslušné sekci ministerstva a je znám i čtenářům „Všehrdu“ svým pojednáním o „L'accord de Prague“. Základem knihy jest práce, která byla vyznamenána po předchozím posudku právnické fakulty Karlovy university v Praze, hlavní jubilejní cenou České spořitelny, při soutěži, vypsané roku 1928. Kniha rozdělena jest kromě úvodu ve tři oddíly. Jednotlivých statí jest 234, jejichž nadpisy jsou pro přehlednost uvedeny po straně a číslovány arabskými číslicemi. Prvý oddíl zaujímá měnová politika československá. Za-